

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ НА РИНКАХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Карпенко С.О., здобувач

*Київський міжнародний університет, вул. Львівська, 49, м. Київ, Україна
so.karpenko@i.ua*

У статті досліджуються міжнародні стандарти, що застосовуються на ринках фінансових послуг. Розглядається значення міжнародних стандартів для сфери публічного фінансового регулювання. Визначаються основні міжнародні організації, які є розробниками міжнародних стандартів. Досліджуються основні міжнародні стандарти, що використовуються у сфері фінансової звітності, бухгалтерського обліку. Особу увагу приділено стандартам у сфері банківської діяльності. Аналізується порядок імплементації таких стандартів до фінансового законодавства України. Зроблено висновок щодо переваг упровадження міжнародних стандартів для розвитку національних ринків фінансових послуг.

Ключові слова: банківська діяльність, міжнародні стандарти, фінансові послуги, ринки фінансових послуг, фінансова звітність.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ НА РЫНКАХ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ И ИХ ВНЕДРЕНИЕ В УКРАИНЕ

Карпенко С.А.

*Киевский международный университет, ул. Львовская, 49, г. Киев, Украина
so.karpenko@i.ua*

В статье исследуются международные стандарты, применяемые на рынках финансовых услуг. Рассматривается значение международных стандартов для сферы публичного финансового регулирования. Определяются основные международные организации, являющиеся разработчиками международных стандартов. Исследуются основные международные стандарты, используемые в сфере финансовой отчетности, бухгалтерского учета. Особое внимание уделено стандартам в сфере банковской деятельности. Анализируется порядок имплементации стандартов в финансовое законодательство Украины. Сделан вывод о преимуществах внедрения международных стандартов для развития национальных рынков финансовых услуг.

Ключевые слова: банковская деятельность, международные стандарты, финансовые услуги, рынки финансовых услуг, финансовая отчетность.

INTERNATIONAL STANDARDS IN THE FINANCIAL MARKETS AND THEIR IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Karpenko S.O.

*Kyiv international university, str. Lvivska, 49, Kyiv, Ukraine
so.karpenko@i.ua*

This article explores international standards applied in the financial markets. We consider the importance of international standards for financial regulation of the public. Character is emphasized globalization of finance, traded on the financial markets. Set the role of international standards in finance sources. The special role of international instruments of legal sources is determined with the norms of the Constitution of Ukraine.

The main developer of international standards to regulate financial services sectors have several international organizations. These include the Basel Committee on Banking Supervision Group for the development of financial measures to combat money laundering (FATF), the International Organization of Securities Commissions (IOSCO), The International Financial Reporting Standards (IASB) and Financial Stability Forum (FSF). Each of these organizations develops standards in the relevant field.

A significant role is assigned to International Financial Reporting Standards (IFRS), developed by the International Financial Reporting Standards (International Accounting Standard Board – IASB). Experience of the transition of the national banking system of Ukraine on International Standards of Accounting and Reporting and the International Financial Reporting Standards. The place, which is occupied by the standards produced by the International Organization for Standardization.

Notable among other international instruments take the Basel Committee on Banking Supervision. The principles of Basel I and their implementation in Ukraine. We study the “Basel III”, which was evidence

of global reform of global banking sector. Analyzes trends reform of banking supervision and regulation under Basel III.

The conclusion of the crucial role of international standards for the operation of national financial services and benefits provided to participants following markets subject to the application of these standards. It is shown that the introduction of such standards will help increase financial stability and the capacity of the national financial system and its further coordination in international standards.

Key words: banking, international standards, financial services, financial services markets, financial statements.

Поступовий розвиток України як суверенної, правової, соціальної держави сприяв виникненню якісно нових суспільних відносин, що визначаються оновленим співвідношенням суспільства, держави, права, економіки. Впровадження різних, проте рівноправних, форм власності змінило напрями розвитку національної економіки, вплинуло на ускладнення соціальних та економічних завдань держави, що у свою чергу спричинило зміну стану розвитку права, змісту його функцій, об'єктного складу регулювання. Такий стан притаманний для більшості галузей права, особливо фінансового, яке бурхливо розвивається та має відповідати вимогам національної фінансової системи й економіки в цілому. Розширення об'єктного складу зумовило введення до фінансово-правового обігу нових понять, серед яких суттєве місце посіли «фінансові послуги» та «національні ринки фінансових послуг».

Для цього існують реальні об'єктивні причини, оскільки саме фінансовий ринок виступає складовою інфраструктури фінансової системи України, що забезпечує територіальне, часове й функціональне здійснення трансакцій суб'єктами національної та міжнародної економіки, обіг фінансових активів, інструментів, технологій, а також надання фінансових послуг, необхідних для здійснення господарської й фінансової діяльності. І якщо в перші роки незалежності України поняття фінансового ринку для фінансового права було незвичним, то нині вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що фінансовий ринок як невід'ємна складова національної фінансової системи безперечно є предметом публічної фінансової діяльності, а тому й об'єктом фінансово-правового регулювання. Зазначене твердження має бути правильним і щодо фінансових послуг.

Висока динаміка процесів, що існують на національному ринку фінансових послуг, обумовлює необхідність комплексного дослідження всіх складових компонентів такого ринку. Водночас таке дослідження не є можливим без підняття міжнародних аспектів, адже фінанси є глобалізаційною категорією. Їх обіг, у тому числі на ринках фінансових послуг, не можливий без урахування міжнародних стандартів. Значна частина таких стандартів імплементована до національного законодавства України, особливо з огляду на те, що з 2008 р. Україна увійшла до Світової організації торгівлі. А правила на ринках фінансових послуг були одним із напрямів уніфікації національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів.

Крім того, з огляду на те, що нині Україна перебуває в очікуванні ратифікації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом усіма його державами-членами (після ратифікації парламентами України та Європейського Союзу 16.09.2014 р.), яка поки що діє в перехідних положеннях, на окрему увагу заслуговують також положення європейського законодавства, що діють на ринках фінансових послуг. Усе зазначене обумовлює актуальність статті, предметом якої виступають міжнародні стандарти, що діють на ринках фінансових послуг, та їх впровадження до національного законодавства України.

Розглядаючи ринки фінансових послуг і державне регулювання на цих ринках як предмет регулювання нормами фінансового права і, відповідно, предмет правової охорони, слід виходити з багатоаспектності, комплексності відносин, що виникають на таких ринках між їх суб'єктами. Тому межі втручання фінансово-правового регулювання у відносини, що виникають на ринках фінансових послуг, які є складовим елементом фінансової діяльності, мають чітко розумітися та виходити з об'єктно-предметного складу фінансового права.

Загалом питання публічних фінансів та об'єктів фінансово-правового регулювання розглядалися в численних теоретичних розробках вітчизняних юристів-фінансистів, зокрема Л.К. Воронової, Р.О. Гаврилюк, Д.О. Гетманцева, Е.С. Дмитренко, А.Й. Іванського, М.П. Кучерявенка, Т.О. Латковської, О.А. Музики-Стефанчук, А.А. Нечай, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківського, Н.Ю. Пришви, Л.А. Савченко, О.О. Семчик та багатьох інших. Водночас у роботах цих авторів практично не приділялася увага дослідженню поняття «фінансові послуги» як об'єкта фінансово-правового регулювання, особливо об'єкта, що підпадає під міжнародні стандарти, оскільки лише останнім часом фінансові послуги почали включатися в предмет фінансового права та, відповідно, виступати об'єктом фінансово-правового регулювання. Водночас аналіз підручників і навчальних посібників, а також дисертаційних досліджень із фінансового права свідчить про поодинокий інтерес із боку юристів-фінансистів до цього специфічного об'єкта фінансово-правового регулювання.

У 2011 р. захищено дисертаційне дослідження О.Д. Головенка, присвячене проблемам правової охорони публічних фінансів. Договори з надання фінансових послуг розглядалися як об'єкт цивільно-правового регулювання в праці Н.В. Дроздової. Дослідженню піддано також окремі питання щодо визначення адміністративно-правового статусу суб'єктів ринку фінансових послуг (роботи таких авторів, як О.В. Дідич, А.А. Довгополик, Г.М. Остапович, І.Я. Хитра). У низці дисертаційних досліджень піднято питання щодо фінансово-правової природи кредитних відносин (робота С.В. Очкуренко), забезпечення виконання господарських зобов'язань у сфері банківського кредитування (робота С.М. Андросова), упровадження іпотечного кредитування (робота В.Г. Першина) тощо. Водночас жодної з розвідок не присвячено розкриттю фінансових послуг як об'єкта правової охорони з позицій фінансового права, особливо з огляду на міжнародні стандарти в цій сфері суспільних відносин.

У фаховій літературі зазначають, що система джерел фінансового права України характеризується складним поєднанням різних елементів, співвідношення яких може бути складним, інколи навіть суперечливим [1, с. 508]. При цьому істотну роль у формуванні джерельної бази відіграють міжнародні стандарти, прийняті як на рівні міжнародних договорів, до яких приєднується Україна, так і шляхом імплементації до відповідного галузевого національного законодавства. Слід зауважити, що фахівці звертають увагу на роль міжнародних стандартів як для фінансового законодавства в цілому, так і для окремих його інститутів. Наприклад, О.П. Орлюк пояснює провідне місце міжнародних стандартів потребою в стандартизації й уніфікації актів у сфері банківської діяльності [2, с. 288]. Особлива роль міжнародних актів серед правових джерел визначається при цьому нормами Конституції України (стаття 9), відповідно до якої чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [3].

Основними розробниками міжнародних стандартів із регулювання секторів фінансових послуг є декілька міжнародних організацій, серед яких слід назвати Базельський комітет із банківського нагляду, Групу з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Міжнародну організацію комісій із цінних паперів (IOSCO), Раду з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB), Форум фінансової стабільності (FSF) та низку інших. Кожна із цих організацій розробляє стандарти у відповідній сфері, які або реалізуються на окремому ринку фінансових послуг (наприклад, банківському), або є стандартними для всіх ринків.

У цілому під міжнародними фінансовими стандартами розглядають аудиторські й бухгалтерські стандарти, що розробляються міжнародними аудиторськими та бухгалтерськими організаціями [4, с. 136]. Істотна роль при цьому відведена міжнародним стандартам фінансової звітності (далі – МСФО (International Financial Reporting Standards – IFRS)), що розробляються Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – IASB). Цю раду було засновано в травні 2000 р., вона стала правонаступницею Комітету з

міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Комітет було засновано в 1973 р., за час свого існування він видав 41 міжнародний стандарт бухгалтерського обліку. Нині до складу IASB входить понад 100 країн.

До цілей діяльності IASB, закріплених її статутом, належать такі:

- 1) розроблення в інтересах громадськості єдиної системи високоякісних, зрозумілих і глобальних стандартів бухгалтерського обліку, що мають обов'язкову силу, відповідно до яких у фінансовій звітності повинна розкриватися якісна, прозора й здатна до порівняння інформація, щоб учасники фондових ринків та інші користувачі могли приймати обґрунтовані економічні рішення;
- 2) поширення й забезпечення суворого дотримання цих стандартів;
- 3) забезпечення максимального зближення (конвергенції) національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами з огляду на найбільш оптимальне вирішення питань бухгалтерського обліку та звітності.

Зазначені цілі, на переконання фахівців [5], більше орієнтовані на забезпечення практичного застосування міжнародних стандартів і їх конвергенцію з національними системами обліку. Стандарти визначають переважно методи оцінки й підходи до подання інформації у фінансовій звітності. Ці основи стали підставою для реорганізації в 2001 р. РМСБО, яка перейменувала стандарти з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards – IAS) на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

Слід зазначити, що з 01.04.2001 р. IASB взяла на себе відповідальність за встановлення й розробку бухгалтерських стандартів, які носять назву міжнародних стандартів фінансової звітності. Серед останніх, пов'язаних безпосередньо з ринками фінансових послуг, можна назвати, наприклад, МСФО № 30 «Розкриття інформації у фінансовій звітності банків та аналогічних фінансових інститутів», МСФО № 39 «Фінансові інструменти: призначення та оцінка» [6] тощо. Ці стандарти можна поділити на три великі групи: 1) Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS); 2) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS); 3) Тлумачення, зроблені Комітетом із тлумачень міжнародної фінансової звітності (IFRIC) або колишнім Постійним Комітетом з інтерпретацій (SIC).

Доцільно зауважити, що наближення вітчизняної системи обліку до МСФЗ розпочалося в 1998 р., коли Кабінетом Міністрів України було прийнято Програму реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням МСБО, затверджену Постановою від 28.10.1998 р. № 1706 [7]. У 1999 р. було прийнято Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Статтею 1 цього акта визначається статус національного стандарту бухгалтерського обліку. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку визнається нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, який визначає принципи й методи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам. Крім того, у 2007 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р було затверджено Стратегію застосування МСФЗ [5].

Під час аналізу національних ринків фінансових послуг та запровадження на них міжнародних стандартів доцільно звернути увагу на низку моментів. У 1998 р. відбувся перехід національної банківської системи на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності (МСБО), а з початку 2001 р. – на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МФСО). На їх основі було запроваджено практику щоденного складання звітних балансів і розрахунку різних економічних показників, які характеризують банківську систему, що підвищило прозорість банківської діяльності та функціонування грошово-кредитного ринку, сприяло поліпшенню інформаційного забезпечення управлінських і наглядових функцій Національного банку України. Пізніше ці стандарти було запроваджено також на інших ринках фінансових послуг.

01.01.2012 р. набув чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р. № 3332-VI [8], у якому було закріплено вимоги щодо складання фінансової звітності й консолідованої фінансової звітності публічними акціонерними товариствами, банками, страховиками, а також підприємствами, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, за міжнародними стандартами. Цим же законом надано також визначення поняття міжнародних стандартів фінансової звітності, під якими розумілися прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначався порядок складання фінансової звітності. У спільному листі «Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності» від 07.12.2011 р. [9] Національний банк України, Міністерство фінансів України та Державна служба статистики України звертали увагу, що банки мають в обов'язковому порядку застосовувати МСФЗ з 01.01.2012 р. для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності.

Серед переваг складання фінансової звітності за міжнародними стандартами для учасників ринків фінансових послуг слід назвати такі: можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень; забезпечення можливості порівняння звітності з фінансовими установами незалежно від того, резидентом якої країни вони є та на якій території здійснюють професійну діяльність; можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки; престижність, забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів; велика надійність інформації; прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності. Наявність таких характеристик дозволила фахівцям оцінювати МСФЗ як інструмент глобалізації економіки та світових господарських зв'язків [10, с. 37].

Окреме місце посідають стандарти, що виробляються Міжнародною організацією зі стандартизації (International Organization for Standardization – ISO). Ці стандарти стосуються переважно автоматизованих та електронних систем, що використовуються в банківській діяльності, а також документів, які в них застосовуються. Як приклади можна навести ISO-77810 «Ідентифікаційні картки – фізичні характеристики», ISO-7812 «Ідентифікаційні картки – система нумерації та процедура реєстрації ідентифікаторів емітентів» тощо. Нині до ISO входить 165 країн із 205 країн зі своїми національними організаціями стандартизації. Україну в ISO з 2011 р. представляє Державна інспекція з питань захисту прав споживачів.

Особливе місце серед інших міжнародних правових актів посідають документи Базельського комітету з банківського нагляду (Basel Committee on Banking Supervision). Базельський комітет із питань банківського нагляду було створено з метою гармонізації банківського законодавства в 1975 р. під егідою Банку міжнародних розрахунків у м. Базелі (Швейцарія). Директиви, розроблені Базельським комітетом із питань банківського нагляду, знайшли втілення в Базельському конкордаті, що містить такі ключові принципи: «1) нагляд за закордонними банківськими інститутами – обов'язок влади країни, у якій діє цей інститут, і країни, до якої він належить; 2) жоден закордонний інститут не може уникнути контролю; 3) нагляд за ліквідністю – обов'язок влади країни функціонування інституту; 4) контроль за платоспроможністю інституту в разі закордонних відділень і головна відповідальність влади країни функціонування в разі закордонних дочірніх компаній; 5) обмін інформацією має сприяти практичному співробітництву між вкладками країн функціонування й приналежності, а також уповноваженню банківських інспекцій із боку влади країни приналежності на території країни функціонування» [11, с. 153].

У серпні 1987 р. Базельський комітет із питань банківського нагляду опублікував Міжнародну конвергенцію щодо вимірювання та вимог до капіталу («Базель I»), яка стала основним джерелом рекомендацій для розробки національних банківських законодавств країн, що формували національні банківські системи або реформували їх, з огляду на світові стандарти організації банківської справи. У жовтні 1997 р. на щорічних зборах Міжнародного валютного фонду та Світового банку було затверджено Ключові принципи

ефективного банківського нагляду, і близько 150 країн світу заявили про свою готовність застосовувати їх на практиці. Було визначено 25 основних принципів, підпорядкованих визнаним цілям, що стосуються попередніх умов здійснення ефективного банківського нагляду, ліцензування й структури нагляду, пруденційних положень і вимог, методів поточного банківського контролю, офіційних повноважень контролюючих органів, трансграничних операцій.

Водночас світова фінансова криза, яка вплинула на економіку майже всіх країн світу, вплинула також на зміни законодавчого середовища. Якщо першими регуляторну функцію у світі фінансів за результатами економічної кризи реалізували американці (шляхом прийняття закону Додда – Франка, що посилював роль нагляду, обмежував ризикові операції банків і дозволяв державі ліквідувати проблемні компанії), то значно послідовнішими в цьому напрямі виявилися все-таки представники Базельського комітету.

Саме Базельським комітетом 12.09.2010 р. було прийнято документ під назвою «Базель III», який став свідченням глобальної реформи світового банківського сектора. Система заходів «Базель III» спрямована на покращення здатності банківського сектора до потрясінь, пов'язаних із фінансовими й економічними потрясіннями, незалежно від джерела; покращення управління ризиками; зміцнення прозорості банків і розкриття інформації. Процес реформування системи включає два підходи: *microprudential* (регулювання, які сприятимуть підвищенню стійкості окремих банківських установ у періоди нестабільності) та *macroprudential* (регулювання ризиків, які можуть накопичуватися в банківському секторі, а також проциклічне посилення цих ризиків із плином часу) [12].

Реформування банківського нагляду та регулювання відповідно до «Базель III» стало проводитися в напрямі реформи капіталу, що у свою чергу включає якість капіталізації, охоплення всіх ризиків, контролювання рівня фінансового важеля, новий порядок щодо ліквідності, системний ризик і взаємозв'язки. Було визначено, що мінімальні вимоги до достатності капіталу банків будуть поступово посилюватися протягом десяти років. «Базель III» підвищує мінімальний рівень достатності звичайного акціонерного капіталу з 2 до 4,5%. Також у разі глобальних криз банки повинні створити спеціальний буферний резервний капітал у розмірі 2,5% обсягу акціонерного капіталу. Тому вимоги щодо достатності звичайного акціонерного капіталу банків зростуть до 7%. Крім того, фінансовим установам (кредитним організаціям) до початку 2015 р. слід підвищити з 4 до 6% коефіцієнт основного капіталу першого рівня, що являє собою найбільш високоякісний власний капітал банку. Введення нових норм на вимогу до структури активів і капіталу банків розпочалося із січня 2013 р. та повністю мало завершитися до січня 2015 р. Було також визначено, що із січня 2016 р. до січня 2019 р. банки повинні створити буферний резервний капітал [13].

Водночас далеко не всі фахівці сприймають введення «Базель III» як позитивний крок. Неоднозначним запровадження нових вимог «Базель III» є також для України, адже на сьогодні банківський сектор України адаптований і фактично узгоджений із вимогами стандартів «Базель I». Імплементация стандартів «Базель II» являє собою, як правило, виняток із правил, адже ці вимоги повністю впровадили у свою діяльність переважно банки за участі іноземного капіталу. Національний банк України частково узгодив свою нормативну базу зі стандартами «Базель II», зокрема, у частині, що стосується підвищення вимог до розміру капіталу банків. Прикладом може бути постанова Правління Національного банку України від 09.06.2010 р. № 273, згідно з якою банки зобов'язувалися сформувати регулятивний капітал у розмірі не менше 120 млн грн. до 01.01.2012 р. Пізніше ці зміни було закріплено в частині 1 статті 31 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [14] (відповідно до змін від 15.02.2011 р.). У свою чергу мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, відповідно до змін, внесених Законом України від 04.07.2014 р. № 1586-VII, не може бути меншим 500 млн грн.

Зазвичай міжнародні стандарти, що використовуються на національних ринках фінансових послуг, наведеними прикладами не вичерпуються. Водночас на їх прикладі можна простежити як визначальну роль міжнародних стандартів для функціонування національних ринків фінансових послуг, так і переваги, що надаються учасникам таких ринків за умови застосування цих стандартів. Адже вдосконалення й упорядкування національного законодавства, що діє на ринках фінансових послуг, надає додаткові переваги в очах як іноземних інвесторів, так і внутрішніх потенційних клієнтів. Так, поступове запровадження вимог «Базель III», удосконалення пруденційного нагляду з боку державних регуляторів ринків фінансових послуг сприяє підвищенню стабільності як кожної спеціалізованої фінансової установи, так і фінансової системи держави в цілому. Підвищення вимог щодо професійної здатності й ділової репутації керівництва фінансових установ і посадових осіб, що підпадають під кваліфікаційні вимоги, створює підстави для підвищення професійної оцінки учасників ринків фінансових послуг та прозорості їх діяльності. Перегляд принципів регулювання присутності іноземного капіталу в банківській системі країни сприяє спрямуванню коштів іноземних інвесторів у пріоритетні сфери економіки України. У свою чергу підвищення якості координації регулюючих заходів уповноважених державних органів із важелями монетарної, фіскальної, структурної політики сприяє стабілізації ситуації у фінансовій системі України. Вдала реалізація цих та інших аналогічних кроків має сприяти в цілому підвищенню рівня фінансової стійкості й спроможності національної фінансової системи та її подальшій координації в системі міжнародних стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитрик О.О. Сучасна система джерел фінансового права / О.О. Дмитрик // Правова доктрина України : [монографія] : у 5 т. / за заг. ред. Ю.П. Битяка. – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Публічно-правова доктрина України. – 2013. – С. 477-508.
2. Орлюк О.П. Практика застосування міжнародних банківських стандартів в Україні / О.П. Орлюк // Проблеми застосування міжнародних стандартів у правовій системі України : монографія / за заг. ред. Є.Б. Кубка. – К. : Юридична практика, 2013. – С. 279-306.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.02.2014 р. № 742-VII) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
4. Чуб О.О. Банки в глобальній економіці : монографія / О.О. Чуб. – К. : КНЕУ, 2009. – 340 с.
5. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/dats_b1.
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410.
7. Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 р. № 1706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1706-98-%EF>.
8. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» : Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3332-17>.
9. Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності : Лист Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України від 07.12.2011 р. № 12-208/1757-14830, № 31-08410-06-5/30523, № 04/4-07/702 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1757500-11>.

10. Іващук О.О. Міжнародний досвід регулювання діяльності банківських установ / О.О. Іващук // Сталій розвиток економіки. – 2012. – № 5. – С. 37.
11. Орлюк О.П. Банківське право : навч. посібник / О.П. Орлюк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 376 с.
12. Bank for International Settlements (BIS) [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org>.
13. Хазин М.Л. «Базель III»: глобальна реформа банківського сектора / М.Л. Хазин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fintimes.km.ru/obzory/bankovskii-sektor/12860>.
14. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page3>.

REFERENCES

1. Dmitrik O.O. “Modern system of sources of finance law” / O.O. Dmitrik // *Pravova doktrina Ukraini* [Legal doctrine of Ukraine] : *monografiya : u 5 tomakh* / ed. Y.P.Bytiak – Vol. 2. Public Law Doctrine of Ukraine. – Kharkiv : Pravo, 2013. – P. 477-508.
2. Orlyuk O.P. “The practice of application of international banking standards in Ukraine” / O.P. Orlyuk // *Problemi zastosuvannya mizhnarodnikh standartiv u pravoviy sistemi Ukraini : monografiya* [Problems of international standards in the legal system of Ukraine : monograph] / collective of authors ; ed. Y.B. Kubok. – Kyiv : Yuridichna praktika, 2013. – P. 279-306.
3. “Constitution of Ukraine of June 28, 1996” (as amended by the Law № 742-VII of 21.02.2014) [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>.
4. Chub O.O. *Banki v global'niy ekonomici : monografiya* [Banks in global economy : monograph] / O.O. Chub. – Kyiv : KNEU, 2009. – 340 p.
5. “Strategies of application of International Financial Reporting Standards in Ukraine” [Electronic resource]. – Access mode : http://www.uazakon.com/documents/dats_b1.
6. “International Financial Reporting Standards (amended)” [Electronic resource]. – Access mode : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410.
7. “On approval of Program of Accounting Reform using the International Standards” : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.10.1998 № 1706 [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1706-98-%EF>.
8. “On Amendments to the Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, the Law of Ukraine of 12.05.2011 № 3332-VI [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3332-17>.
9. “On the Application of International Financial Reporting Standards” : Letter of the National Bank of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine of 07.12.2011 № 12-208/1757-14830, № 31-08410-06-5/30523, № 04/4-07/702 [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1757500-11>.
10. Ivaschuk O.O. “International experience of regulation of banks’ activity” / O.O. Ivaschuk // *Staliy rozvitok ekonomiki*. – 2012. – № 5. – P. 37.
11. Orlyuk O.P. *Bankivske pravo : navch. posib.* [Bank law : train aid] / O.P. Orlyuk. – 2nd ed. supplemented and revised. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2006. – 376 p.
12. “Bank for International Settlements (BIS)” [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org>.

13. Khazin M. "Basel III" : global banking sector reform" [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.fintimes.km.ru/obzory/bankovskii-sektor/12860>.
14. "On Banks and Banking" : Law of Ukraine of 07.12.2000 № 2121-III (supplemented and revised) [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page3>.

УДК 351.751/.752

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Цьвок М.С., асистент

*Навчально-науковий Інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка», вул. Князя Романа 1/3, м. Львів, Україна
Maryana.kharysh@gmail.com*

Статтю присвячено аналізу міжнародних і національних нормативно-правових актів інформаційної сфери, якими врегульовано діяльність недержавних громадських організацій в Україні. Визначено прогалини в чинному законодавстві України щодо інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій.

Ключові слова: недержавні громадські організації, законодавство України, міжнародні нормативно-правові акти, інформація.

ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ УКРАИНЫ

Цьвок М.С.

*Учебно-научный Институт права и психологии Национального университета «Львовская политехника», ул. Князя Романа 1/3, г. Львов, Украина
Maryana.kharysh@gmail.com*

Статья посвящена анализу международных и национальных нормативно-правовых актов информационной сферы, которыми урегулирована деятельность негосударственных общественных организаций в Украине. Определены пробелы в действующем законодательстве Украины по информационному обеспечению деятельности негосударственных общественных организаций.

Ключевые слова: негосударственные общественные организации, законодательство Украины, международные нормативно-правовые акты, информация.

LEGAL BASIS OF ACTIVITY OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN THE INFORMATION SPACE OF UKRAINE

Tsvok M.S.

*Educational and Research Institute of Jurisprudence and Psychology,
National University "Lviv Polytechnic", Kniaz Roman str., 1/3, Lviv, Ukraine
Maryana.kharysh@gmail.com*

The article points out international and national legal acts of informational sphere that regulate activity of non-governmental organizations in Ukraine. Flaws of current Ukrainian legislation in informational supply of activity of non-governmental organizations are determined.

Legal principles of activity of non-governmental organizations in informational sphere of Ukraine include: the rule of law; legitimacy; equality before the law and the courts; respect for human dignity; ensuring the right to liberty and personal immunity; freedom of thoughts and speech, free expression of views and beliefs; ensuring the right of association in public organizations; inviolability of private property; ensuring the right to appeal against decisions, actions or inactions of subjects of legal relations; publicity of informational sphere consists in the fact that information sharing occurs through the mass